

put di. i. pbe. scde pris. n. i. memoriaz p fel
loz sz ad honore aploz ac martiz. z pci
pue bte marie vginis retez duoio dedi
cavit Cetex io in eccla puenim? vt ibi o
lictoz venia postulem? z diuinis laudi
bus insistamus. vt di. in pbe. v. pris. z vt
ibi bona siue mala iudicia audiam? z di
pgoez discam? et accipiam? z vt dñicu
corp? ibi māducem? In puetu ecclie mu
lieres z viri seorsum habuāt. qd fm be
dam a veteri psuetudie accipim? z inde
fuit q maria et ioseph puez derelinqrūt
qñā alē illū quē secū n̄ cernebat cuz alte
ra eē putabat Causa at diuisionis ē qz ca
ro viri et mulieris si ppi? accesserint ad
libidinē accēdunt. An cū ibi pctā dñlere
deām? necesse ē tūc eoz fomēta z dilectas
iōes carnales vitari. Asculi at in au
strali. femie at in boreali siue i aqlonari
pte manēt vt oñdat firmiores scōs obe
re stare pira maiores b? seclī rēptatōes.
Infirmitates vō pira minores leu forō
res firmioresq; sexū in aptiori loco p siste
re debere. qñā fm aplm. Fidelis ē de? q
nō patiet vos temptari supra id qd po
testis sustinere. Ad b? etiā pūnet q iobā
nes vidit angelū forte q posuit suū pedē
derex sup mare. nā et fortiora mēbra ma
iorib? pñlis opponunt. Scdm alios vō
viri in pte anteriori. mulieres in posteri
ori manēt. qz vir caput ē mulieris iōqz
dux ei? Mulier qz velata capite eē obet
i eccla. qz nō ē imago dei z qz p illā puari
catō inchoata ē. iōqz in eccla ppi? reuerē
tiā sacerdotis qē xpi vicari? corā eo tan
qz corā iudice ppi? reat? origine beat ca
put velatū nō libez. nec ppi? eādē reuerē
tiā habeat pñtē loquēdi in eccla corā eo
Oliāt viri et mulieres comā sibi nutrie
tes assiste bāt in eccla nudo capite crini
b? gloriātes qd in honestū erat Quallo

cu. o in eccla bñda sit apls oñdit dicens
Loquētes vobismetipis in psalmis z bi
nis et cāticis spūalib? An ibi a vñbis su
pfluis abstinedū ē iuxta illd cris. In au
lam regiaz ingressurus bitu z in cellu te
pponas. angeli ei dñi assunt. qz dom? di
plena ē vñtib? incorporeis. Et dñs ad
moysen et angel? ad iosue Colue calci
amētū de pedib? tuis locus eniz in quo
stas scūs ē. Ultimo notādū q eccla cōse
crata reos sangnis ad se pfugientes q in
illa vel pira illā nō derelinqrunt defen
dit. ne vitā pdāt aut mēba. And legi q
ioab in tabernacū fugit. z cornu altaris
apprehēdit. Idē etiā pūlegiū bz nō cōse
crata in q diuina officia celebrāt. Corp?
at xpi a talib? sumptū eos nō defēdit nec
pfug ētes ad illd. tū qz illd pūlegium ec
clesie pcessuz ē qre nō est ad alia pizabē
dum tū qz illd ē cib? aīe nō corpis. And
aīas liberat et nō corp? Ecclie trib? d cau
sis de loco ad locum mutantur. Primo
propter necessitatem persecutorum. Se
cundo propter difficultatem locorū pu
ta propter aeris intemperiem. Tercō cū
malorum societate grauantur. et tūc cuz
psilio pape vel episcobi Quare ecclesiā
ingrediens signo crucis se muniuit dice
tur in pñmio. v. pñs.

De altari.

Altare in ecclesia
ppier iria fit put sub ei? dedi
catōe dicet Sciēd at ē q noe pñm? deind
ysaac abraā et iacob altaria edificasse le
gūt q n̄ aliud qz lapides erecti intelligunt
sup qs sacrificia mactabāt q supposito ig
ne cremabant. Moyses etiā fecit altare
de lignis sethin. z idem altare thumama
tis quod vestiuit auro purissimo put le
gitur Exo. xxv. et. xxvij. et. xxix. capitulo.

Liber

vbi et a ponit forma ipsius altaris. Salomon quod sicut legitur in regum vii. ppe fines altare aureum fabricauit. Ab his quod de antiquis primum altaria modernorum sumptuerunt exordium. quod in cornua quatuor erigunt. quod quod dicitur unus sunt lapidis. quod de pluribus componunt nempe altaria et are aliquas in differente inueniunt. Interest tamen. Nam altare quasi alta res vel alta ara dicitur. in qua sacerdotes incensum adolebant. Ara vero quasi area. id est plana vel ab ardore dicitur quia in ea sacrificia ardebant. Et nota quod in scripturis legitur altare vix superius et inferius. interius et exterius. quod etiam quodlibet duplex est. Altare superius est deus trinitas de quo legitur. Non ascendes ad altare meum per gradus. Est et altare superius ecclesia triumphans de qua dicitur. Tunc imponent super altare iuveniles. Altare autem inferius est ecclesia militans de qua legitur. Si altare lapideum feceris mihi non edificabis illud de sectis lapidibus. Est etiam altare inferius mensa templi de qua dicitur. Constituite diem solenne in portis usque ad cornu altaris. Et in regum vii. dicitur quod salomon fecit altare aureum. Altare vero interius est cor mundum put infra dicitur. Est etiam altare interius fides carnalis. de qua iubetur in exo. Altare de terra faciens mihi. Altare autem exterius est ara crucis. hoc est altare oblationis super quo cremabant sacrificium vel spiritum. Unde in canone misse dicitur. Iube hec in sublime altare tuum perferri etc. Altare etiam exterius sunt ecclesiastica sacramenta de quibus dicitur. Altaria tua domine virtutum etc. Rursus altare est mortificatio nostra seu cor nostrum in quo carnales motus feruore spiritus sancti consumuntur. Secundo altare significat etiam ecclesiam spirituale. Quatuor etiam cornua significant quatuor modi plagas per quas ecclesia dilatur. Tercio significat christum sine quem nullum acceptabile proferri. Unde ecclesia solet orationes ad preces dirigere per christum. Quarto signifi-

Primus

cat corpus domini. put in parte. vi. sub ti. d. pasce ne d. Quarto significat mensam in qua cum discipulis conuiuat. Christus. Hanc legit in exo. quod in arca testamenti siue testimonij reposita est testificatio. id est tabule in quibus scriptum erat testimonium. licet et quod reposita ibi testimonia dici possint. et hoc in testificatione quod legitur natale in cordibus scripta suscitauerat in scriptis. Reposita est etiam ibi vna aurea plena manna in testificatione quod panes dedisset filiis israel de celo. Et vna aaron in testimonium quod omnis populus a deo est. Et de utro nominum in testimonium pacti quod dixerant. oia quod dixerit nobis dominus faciemus. Et ob hoc dicitur arca testimonij vel testamenti ob hoc etiam dicitur tabernaculum testimonij. Super arcam vero factum est propitiatorium dicitur quod dicitur in psalmo. quod te preceps. In cuius rei imitatione in quibusdam ecclesiis super altare collocatur arca seu tabernaculum in quo corpus domini et relique reponuntur. Precepit etiam dominus fieri candelabrum ductile ex auro purissimo exo. xxi. Legitur in regum vii. quod in arca federis aliud non est nisi due tabule lapidee quas posuerat in ea moyses in orebus quibus pepigit fedus dominus cum filiis israel cum egredierentur de terra egypti. Et nota quod tempore siluestri pape constantinus imperator construxit basilicam lateranensem. in qua posuit arcam testamenti quam tytus imperator apporauerat de hierusalem et candelabrum aureum cum vii. infusoribus lucernis. in quibus arca sunt beccanuli et vectes auree. tabule testimonij. vna aaron. manna panes oblationis vna aurea. vestis icosuta. et azubdo et vestimentum sancti iob. bap. et forpisces cum quibus iohannes fuit sanctus iob. euange. Hanc habet si hoc altare mensam candelabrum et arcam templi dicitur. Quod si quid est enim altare breuius ubi recte offerat et recte dividat. Altare est cor nostrum in quo debet offerre. Unde in exo. precepit dominus

In altari offeres olocausta q̄a de corde
dñt pcedere opa igne caritatis accensa.
Olocausta dicunt ab olon qd̄ est totus
et cauita qd̄ ē incēdium. vñd̄ olocausta
quali ex tota incēsa. In isto igit altari de
bem⁹ recte offerre ⁊ recte diuidre. Recte
offerim⁹ qñ bonuz qd̄ cogitam⁹ ad pfe
ctōnez pducimus s; nō recte diuidim⁹ si
nō discrete illd̄ facimus. q; sepe putat bō
facere bonū ⁊ facit malū. ⁊ sepe ex vna p
te facit bonū ⁊ ex alia pte facit malum. ⁊
ita ip̄e edificat ⁊ ip̄e destruit. Sed tūc re
cte diuidim⁹ qñ bonū qd̄ facim⁹ nō no
bis s; soli deo attribuim⁹. **M**ensam q̄q;
optet boiez habere vt inde panes verbi
dei sumat. **P**er mensam sacra scripturā
intelligim⁹ de q̄ ps. **P**arasti in p̄spectu
meo mensaz aduersus eos q̄ tribulāt me
i. dedisti mibi scripturā p̄tra tēptatōem
demoniacā. optet vt hāc hēam⁹ i. mente
reponamus vt panes vbi dei inde suma
mus. **P**ro defectu b⁹ panis dicit hiez
mias. **P**aruuli penetrūt panē. ⁊ n̄ erat q̄
frāgeret eis. **O**portet etiā eū habere can
delabrum vt bonis opibus luceat. **C**an
delabrū exteri⁹ illuminās ē op⁹ bonum
qd̄ alios p bonū exemplū accendit. de q̄
dī. **N**emo accēdit lucernaz ⁊ ponit eam
sub modio s; supra cādelabz. lucerna iu
xta v̄bū dñi ē bona intentio. q; ip̄e dicit
Lucerna est oculus tu⁹. ocl̄s v̄o ē intentiō
Nō dēmus ergo ponere lucernam sub
modio s; supra cādelabz. qm̄a si hēmus
bonā intentiōez nō dēim⁹ abscondere. sed
bonū op⁹ alijs in lumē ⁊ exēplū manife
stare. **O**ptet eū etiā habere arca; q̄ dī ab
arcendo. **A**rca ergo p̄t dici disciplina v̄l
regularis vita p quā crimina a nobis az
cent. In arca s; sunt v̄ga ⁊ tabula ⁊ man
na. q; in regulari vita dī ē v̄ga correctiō
nis vt caro castiget. ⁊ tabula dilectiōis vt

de⁹ diligat. In tabulis ei scripta sunt mā
data q̄ p̄inēt ad dilectiōez dei. **D**ebet eti
az ibi ēē māna diuine p̄libatōis vt q; su
auis ē de⁹ gustem⁹ ⁊ videam⁹ q; bona ē
negociatō ei⁹ iuxta illd̄ puer. de muliere
forti. gustauit ⁊ vidit q; bona ē. **A**rg⁹ iē
plū dei sum⁹. habeam⁹ in nobis altare p
oblatōem ne appaream⁹ in p̄spectu dei
vacui iuxta illd̄ ecc. **N**ō apparebis in cō
spectu dei tui vacu⁹. **M**ēsaz p̄fectiōez
ne deficiam⁹ in via q̄i ieiuni. iuxta illud
euāgelij. **S**i dimiserim⁹ eos ieiunos de
ficient in via. **C**ādelabz p bonā opatōez
ne sim⁹ ocōsi. iuxta illd̄ eccl̄. **M**ultā ma
liciā docuit ociositas. **A**rcā ne sim⁹ q̄ si fi
lij belial. i. absq; iugo idisciplian discipli
na ei necessaria ē iuxta illd̄ ps. **A**pprehē
dite disciplina; ne qñ irascat dñs zc. **D**e
his etiā et alijs ornamētis in se. ti. dicet.
H⁹ altare ille edificat q̄ cor suuz v̄a bñli
tate alijsq; vtunib⁹ exornat. **U**n gre. que
v̄rutes sine bñlitate p̄gregat q̄i qui pul
uerē inuētū portat. **P**er altare enī cor
nostz itelligit. vt dicet vbi de altaris dōi
catōe agēt qd̄ ē in medio corpis sic alta
re in medio eccl̄ie. **D**e q̄ altari iubet a do
mino i leuico. **I**gnis in altari meo sp̄az
debit. **I**gnis ē caritas. altare ē cor mūdū
Ignis sp̄ ardebit i altari. q; caritas semp
feruebit in corō nrō. vñ salomō i cāticis
cāncōz. **A**q̄ multe nō p̄nt extinguere cari
tatē. **Q**ui sp̄ ardet extingui n̄ p̄t. **V**os g⁹
s; p̄phetā agite diē leticie in frequētatiōi
b⁹ seu in p̄dēsis vsq; ad cornu altaris q; re
liq̄e cogitatōnū diē festū agēt tibi. **D**e
hac apl̄s excellētiore viā nobis d̄mōstrat
excellētiore viā d. caritatē. q; ip̄a ē sup̄ oēs
virtutes. ⁊ quicunq; ipsam habet omēs
virtutes habet. hoc ē verbū abbreviatū
qd̄ facit dñs sup̄ trāz qd̄ ad b̄ breue ē vt
dicat habe caritatem ⁊ fac qd̄ qd̄ vis. **E**x

Liber

his nāq; duob; mādanis tota lex pēdet
et pphete **A**l p altare vnus cuiusq; ani
mam intelligim; q̄ edificat dñō ex lapidi
bus p̄uius sc̄ex v̄tutib; varijs et diuersis
Porro lintbeamia alba q̄bz opit altare
carnē siue hūanitatē saluatoris delignt
q̄ mltō labore cādīdāt. sicut et xpi caro ex
ēra. i. ex maria orta p multas tribulatiōes
ad resurrectiōez et cādōez et leticiā imorta
litas puenit de q̄ fili; exultat p̄ri. d. **C**ō
cidisti saccū meū et circūddisti me leticia
Altare gō vestiri ē aīaz imortali et incor
ruptibili corpi p̄iugi **R**urs; albis et mū
dis p̄anis opit altare q̄n cor mūdū boīs
opib; adornat vñ **A**poc. ij. Vestimētis
albis induaris. ne appareat p̄fusio nudi
tatis tue **E**t salomō **O**mnī tpe vestimē
ta tua sint cādīda. i. opa tua sint munda.
Modicū ei; pdesset accedenti ad altare
summā dignatē et infimā vitam habere.
Un bern. **M**ōstruosa res ē fides p̄ma
et vita vna. gō summi et stat; infimi. an
gens autoritas et animi instabilitas etc.
Pallia vō serica super altare posita sūt
diuersaz v̄tutū ornamēta q̄bz aīa deco
rata est **V**estimenta q̄z q̄bz altare ornat
sunt sc̄i vt dicet in ti. se. **P**incipiū et finis
misse sūt in dextra pte altaris mediu; in
sinistra put in q̄rta pte sub ti. de mutatiō
ne sacerdotis dicet **A**ntiq; altaria p̄caua
faciebāt pp̄t illd legūt ezech. xliij. q̄ in al
tari dei fossa erat. et bō fm gre. ne olocau
sta supposita vent; dispgeret. b; etiā in c.
xl. q̄ altare erat reflexū intrisec; p circui
tum. **C**etex gō q̄bz ad altare ascēditur
spūaliē demonstrāt aplos et martires xpi
q̄tq; p̄eis amore sangnē suū fuderunt
spōsa in cāticis a moxis vocat ascensum
purpureū **E**xpmunt q̄q; xv v̄tutes q̄ si
gnant p. xv. gōus q̄bz ascēdebat in tēplū
salomonis et a ppheta in. xv. psalmis cō

Primus

tinue demonstrant. q̄s beat; vir ascēsiōes
in corde suo disposuit **H**āc scalam vidit
iacob summitas ei; celos tāgebat **P**er
hos gō; ppetent v̄tutū gōus intelligūt.
q̄bz ad altare. i. xpi; ascēdit iuxta illd ps.
Et ambulabūt de v̄tute in v̄tutem. **E**t
iob p singulos gōus meos p̄nūciabo il
lum **L**egit tñ in exo. **N**ō ascēdes ad alta
re meū p gōus ne reuelet turpitudō tua
nōdū enī forte antiqui femoralib; vtebā
tur **I**n cōcilio toletano cauet q̄ clericus
causa doloris in alteri; p̄nicez ad altare
vel imaginē exuens vestibus vel lugibri
veste vel spinis accingens vel eccle lum
naria extinguens deponat **E**t si ecclesia
sua iure suo indbite spoliat hoc cā meo;
ris facere licet fm q̄dā. quēadmodū et
in die passionis dñi in signū tristitie al
taria denudant qd tñ hodie p̄ciliū rep
bat lugdunē **D**eniq; altaria que p som
ma et p inanes quasi reuelatiōes hoīm
p̄struunt repbant omnino.

**De picturis et imaginibus et co
tinis et ornamētis ecclesie.**

Picturę et orna
menta in ecclesia sunt laicorū le
ctio et scripture **A**n gre. **A**liud
est picturam adorare. aliud p picture bi
storiam quid sit adorandum addiscere.
Nam quod legētib; scriptura bō idē
otis cernentibus prestat pictura q̄ i ip
sa ignorantes vident quid sequi debeāt.
in ipsa legunt qui literas nesciunt **S**ane
caldei ignem adorant et cogunt alios
idem facere alia ydola comburentes.
Pagani vero imagines seu yconias et
ydola adorant. quod saraceni non faci
unt qui imagines nec habere nec videre
volūt moti ex v̄bo illo. n̄ facies tibi oēm
militudinē eorū q̄ in celo l̄ in fra l̄ in aq̄s